

Kowalska, Joanna

Konferencja naukowa poświęcona Stanisławowi Brzozowskiemu

Kwartalnik Historii Nauki i Techniki 17/2, 372-373

1972

Artykuł umieszczony jest w kolekcji cyfrowej Bazhum, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych tworzonej przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego.

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie ze środków specjalnych MNiSW dzięki Wydziałowi Historycznemu Uniwersytetu Warszawskiego.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

doc. J. Dobrzycki. Na podstawie porozumienia ZHNT oraz Międzynarodowej Unii Historii Nauki Pracownia przygotowuje już do druku zbiór rozpraw autorów z Europy i Ameryki o recepcji teorii Kopernika w różnych krajach i środowiskach XVI—XVIII w.

Prof. E. Olszewski przedstawił Radzie dotychczasowy przebieg przewodu doktorskiego mgra J. Różewicza. Na podstawie recenzji oraz wyników egzaminów Rada Naukowa jednogłośnie podjęła decyzję o przyjęciu rozprawy doktorskiej mgra J. Różewicza i dopuszczeniu go do publicznej obrony pracy (praca pt.: *Stosunki naukowe polsko-radzieckie w latach 1918—1939; obrona* odbyła się 9 grudnia 1971 r.).

Otwarty został przewód doktorski G. Pastrello. Promotorem został doc. T. Kowalik, temat pracy zatwierdzono w następującym brzmieniu: *Powrót do teorii wartości. (od D. Ricardo do P. Straffa)*.

Powołano Komisję do spraw przewodu habilitacyjnego dr R. W. Wołoszyńskiego. Przewodniczącym został prof. B. Suchodolski, członkami prof. prof.: J. Michalski i M. H. Serejski.

Małgorzata Terlecka

KONFERENCJA NAUKOWA POŚWIĘCONA STANISŁAWOWI BRZozowskiemu

W dniach 17—19 stycznia 1972 r., staraniem trzech placówek Polskiej Akademii Nauk (Instytutu Badań Literackich, Instytutu Filozofii i Socjologii oraz Zakładu Historii Nauki i Techniki) zorganizowana została w Pałacu Staszica konferencja naukowa poświęcona Stanisławowi Brzozowskiemu. Otworzył ją doc. Stefan Treugut, po czym — jako pierwszy — prof. Bogdan Suchodolski wygłosił referat *Brzozowski i problem modernizacji człowieka*. Omawiając poglądy Brzozowskiego na tle jego biografii, szczególny nacisk położył prelegent na te ich fragmenty, które rysują obraz nowoczesnego Polaka-patrioty, a o samym Brzozowskim pozwalają mówić jako o wychowawcy narodu.

Wszystkie pisma Stanisława Brzozowskiego są wypełnione jego osobowością, są właściwie autobiografią pisarza, toteż pozostałe referaty, mówiące o filozofii, teorii kultury czy też o jego powieściach często nawiązywały do elementów biograficznych, niektóre z nich ograniczały się — w zasadzie — do problemów biografistyki. Wygłoszone referaty dały świadectwo ciągłej aktualności wielu aspektów twórczości Brzozowskiego, która była już i wciąż jest odkrywana na nowo.

W pierwszym dniu konferencji oprócz referatu prof. Suchodolskiego wygłoszone zostały następujące: mgr Bohdan Cywiński — *Narodowe i ludzkie. Wielki dylemat Brzozowskiego*; mgr Tomasz Burek — *Miejsce Brzozowskiego w XX-wiecznym sporze o romantyzm*.

Program drugiego dnia obejmował następujące referaty: mgr Ewa Sowa — *Brzozowski a myśl filozoficzna marksizmu*; doc. Andrzej Walicki — *Brzozowski a rosyjscy „neomarksści” początku XX wieku*; mgr Stanisław Borzym — *Brzozowski a Przybyszewski: koneksje ideowe*; dr Marta Wyka-Hussakowska — *Struktura postaci w powieściach Brzozowskiego*. Dyskusja w tym dniu objęła również powielony referat prof. Bronisława Baczki — *Absolut moralny a faktyczność istnienia. Brzozowski w kręgu antropologii filozoficznej Marksa*.

W trzecim dniu obrad referaty przedstawili: doc. Krzysztof Pomian — *Dwuznaczności radykalizmu*; dr Andrzej Werner — *„Rozmowy Marksa ze św. Franciszkiem”. Problem ciągłości kultury u Brzozowskiego*; doc. Roman Zimand — *Niektóre problemy biografistyki na przykładzie biografii Brzozowskiego*. Z powodu nieobecności w kraju prof. Bronisława Bilińskiego uczestnicy nie mogli wysłuchać zgłoszonego przez niego referatu *Na florenckich szlakach Brzozowskiego*.

Większość materiałów z konferencji opublikowana będzie w czasopismach naukowych i literackich.

Pierwszy nawrót do autora *Legendy Młodej Polski*, przypadający na dwudzieściolecie międzywojenne, pozostawił po sobie ślady w postaci wielu ciekawych prac naukowych. Niektóre z nich posiadają ważne znaczenie do dnia dzisiejszego. Można żywić nadzieję, że podobnie obecne zainteresowanie Brzozowskim, a w tym i zorganizowana przez Polską Akademię Nauk konferencja, staną się inspiracją do dalszych badań nad tym pisarzem i przyniosą interesujące rezultaty.

Joanna Kowalska

POSIEDZENIA KONWERSATORIUM NAUKOZNAWCZEGO

W dniu 20 października 1971 r. odbyło się kolejne posiedzenie Konwersatorium Naukoznawczego, na którym doc. Jerzy Ekel wygłosił referat *Psychologia matematyczna, próba prezentacji nowej dyscypliny*. W zastępstwie nieobecnego prof. T. Kotarbińskiego zebranie prowadził prof. E. Geblewicz. W części wstępnej referatu prelegent podjął próbę odpowiedzi na dwa zasadnicze pytania: jaki jest stosunek psychologii matematycznej do psychologii (tzn. do nauk psychologicznych) oraz jakie mogą być kryteria odrębności dyscypliny naukowej, a następnie przeprowadził analizę przedmiotu i zakresu psychologii matematycznej według proponowanych przez siebie zasad. Wśród uczonych istnieją do dziś różne poglądy na temat samego zdefiniowania przedmiotu psychologii jako dyscypliny naukowej. W XIX w. należała ona do filozofii, obecnie stała się odrębną nauką. Według Dravera psychologia jest jedną z nauk biologicznych i zajmuje się badaniem zjawisk życia świadomego oraz ich źródeł rozwoju i przejawów. Słownik Englishów podaje, że „jest to gałąź nauk ścisłych zajmująca się zachowaniem, działaniem lub procesami psychicznymi oraz psychiką, jaźnią lub osobą, która zachowuje się, działa lub u której zachodzą procesy psychiczne”. Amerykański psycholog Hilgard określa psychologię jako naukę, która bada zachowanie człowieka i zwierząt. Nie ma również zgodności wśród uczonych (obcych i polskich) czy psychologia jest jednolitą dyscypliną naukową czy też są odrębne „nauki psychologiczne”? Np. Kreutz wydziela w obrębie psychologii: psychologię właściwą i behawioryzm, jako dwie odrębne dyscypliny. Na jego wszyscy zgadzają się, że czynnikiem bezspornym w wyodrębnieniu psychologii jako samodzielnej, jednolitej dyscypliny jest jej przedmiot badań. Jednak zdaniem prelegenta z punktu widzenia przedmiotu psychologia matematyczna nie różni się od psychologii behawiorystycznej. Obok tradycyjnego podziału dyscyplin psychologicznych na psychologię racjonalną i empiryczną, doc. J. Ekel wydzielił trzeci człon — psychologię matematyczną. Jedyną cechą wyodrębniającą psychologię matematyczną od „innych psychologii” jest metoda: sposób uzasadniania i budowy systemu twierdzeń. Dlatego też po dokonaniu analizy według kryterium etymologicznego, empiryczno-historycznego i teoretycznego, autor przystąpił do szerszego omówienia aspektu metodologicznego.

Psychologia matematyczna ukształtowała się w latach tysiąc dziewięćset sześćdziesiątych, do jej rozwoju przyczyniło się w dużym stopniu programowanie maszyn i procedura modelowania. Wówczas zaczęto publikować prace i wydawać czasopisma z tego zakresu, organizowano pierwsze konferencje i sympozja, wyodrębniono samodzielne zespoły badawcze. Jednym z generalnych problemów nowo powstałej dyscypliny była identyfikacja sygnałów, do której wykorzystano teorię informacji — pionierską pracą stało się dzieło ogłoszone przez Garnera i Hake. Jednocześnie pojawiły się próby wykorzystania teorii informacji do badań nad cza-